

Міністерство освіти і науки України
Черкаська обласна державна адміністрація
Управління освіти і науки
Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

**«М. П. ДРАГОМАНОВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ НАУКОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ ТА УКРАЇНСЬКОГО
ВІДРОДЖЕННЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ»,
(з нагоди 180-ї річниці від дня народження видатного педагога)**

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

11-12 листопада 2021 року

УМАНЬ
ВПЦ «Візаві»
2021 рік

Редакційна колегія:

Крамська З. М. – доктор філософії, в.о. директора коледжу, заступник директора з навчальної роботи КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Зайченко І. В. – доктор педагогічних наук, професор, викладач КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Панченко Л. Ф. – заступник директора з соціально-гуманітарної та виховної роботи, викладач вищої кваліфікаційної категорії КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Чепка О. В. - кандидат педагогічних наук, завідувач навчально-методичного кабінету КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Любченко І. І. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки, психології та методик дошкільної освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Фещенко Г. В. – кандидат педагогічних наук, завідувач заочного відділення КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Малишева Л. С. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки та методик початкової освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії

Поштарук Л. І. – завідувач відділення дошкільної і початкової освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, магістр

Козак Н. Д. – голова циклової комісії образотворчого мистецтва та методик навчання КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Слупіцька С. М. – голова циклової комісії іноземної мови та методики навчання КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

М. П. Драгоманов у Європейському вимірі наукової української національної ідеї та українського відродження другої половини ХІХ століття (з нагоди 180-ї річниці від дня народження видатного педагога) : Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної онлайн – конференції, 11-12 листопада 2021 р. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. – 269 с.

Чекан О. І., Геден-Кравченко М. Ю.....	129
Мовленнєва готовність як складова загальної готовності дитини до навчання у школі	
Чекан О. І., Добра К. Ю.....	131
Теоратико-методичні підходи до формування природних уявлень у дітей дошкільного віку	
Чекан О. І., Кадар С. Я.....	134
Теоретичні засади щодо формування навчальної мотивації дітей старшого дошкільного віку	
Чекан О. І., Козар К. А.....	136
Порушення мовлення як феномен вираженої патології вербальних функцій у дітей молодшого дошкільного віку	
Чекан О. І., Конюлич К. Р.....	138
Вплив мовленнєвих порушень на формування особистості дітей дошкільного віку	
Чекан О. І., Рагаль Е. Ю.....	140
Теоретичні засади щодо корекції мовленнєвої діяльності дошкільників з порушенням мовлення	
Чекан О. І., Свистак Д. М.....	143
Історичний і соціокультурний аспекти використання пізнавальних завдань у загальній і спеціальній психолого-педагогічній літературі	
Амосова Л. О., Назаренко А. О.....	146
Педагогічні ідеї національної української освіти у працях Михайла Драгоманова	
Бабич О. О., Бабич Д. С.....	149
Філософсько-теоретичні погляди Михайла Драгоманова на вищу освіту	
Барабаш В. І.....	151
Внесок Михайла Драгоманова в розвиток української науки і культури	
Барабаш В. І., Гвасалія А. Д.....	156
Просвітництво Михайла Петровича Драгоманова, його концепція мовної політики	
Барабаш В. І., Паламарчук А. В.....	159
Філософські, суспільно-політичні та соціально-педагогічні погляди М. П. Драгоманова	
Березюк М. В., Семенюк О. С.....	163
Народознавство і мова – важливі віхи патріотичного виховання дошкільників в ЗДО	
Бистранівська О. С.....	166
Роль М. П. Драгоманова в розвитку національної освіти	
Борисьонок М. О., Пушкар С. О.....	167
Ідея народності у педагогічній діяльності М. П. Драгоманова	
Войтенко Г. М., Бущинська Є. Г.....	169
Творча спадщина Михайла Драгоманова: погляд сучасників	
Войтенко Г. М., Курилюк М. В.....	171
Михайло Драгоманов – публіцист, редактор і політичний письменник	
Глушко Ю. М.....	173
Роль викладача закладу вищої освіти в організації самостійної роботи студентів	

ЧЕКАН Оксана Іванівна,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики
дошкільної освіти,*

ГЕДЕОН-КРАВЧЕНКО Марина Юліївна,
*здобувач освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Мукачівський державний університет
(м. Мукачево, Україна)*

МОВЛЕННЄВА ГОТОВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Проблема вивчення змісту дефінітивного поняття «готовність» як особливого стану особистості, привертає увагу дослідників, проте труднощі вивчення цього аспекту проблеми певною мірою пов'язані з відсутністю його чіткого визначення. Аналіз літературних джерел, що відображають характеристику окремих досліджень у цій сфері, засвідчує, що на сьогодні вживання терміна «готовність» стосується багатьох напрямів. Крім того, термін «готовність» став предметом вивчення у контексті різних наук, зокрема: психології, логопедії, педагогіки, соціології, юриспруденції, філософії та ін., зумовлюючи тим самим комплексний підхід до дослідження обговорюваної проблеми.

У сучасній науці існує багато підходів до визначення терміна «готовності» дитини до навчання у школі. У процесі дослідження встановлено, що єдиного підходу до тлумачення його не існує, а особливістю є різноманітність характеристик щодо вивчення цього терміну залежно від галузей наук. Проведено аналіз визначення терміна «готовність» за сучасними науковими та тлумачними словниками. Так, у словнику тлумачення російської мови під «готовністю» розуміють як загальну готовність до будь-якої дії, завдання. Проте у словнику Т. Єфремова, вона визначається як психологічна спрямованість до будь чого. У тлумачному словнику російської мови С. Ожегова та Н. Шведова «готовність» у прямому значенні має дві характеристики. У першій - згода робити будь-що, а друга - стан, при якому все зроблено та підготовлено для чогось. Отже, спільним у тлумаченні поняття «готовність» визначається спрямованість, дія до чогось. При дослідженні поняття «готовність» у психологічних словниках виявлено певні відмінності його розуміння, зокрема:

- визначається установкою, спрямованою на виконання деяких дій, виділяє наявність певних знань, умінь, навичок, а також готовність до протидії перешкодам, що виникають у ході виконання дії;

- сформованість психологічних властивостей, без яких неможливе успішне оволодіння діяльністю;

- активно- дієвий стан особи, установка на певну поведінку, мобілізація сил для здійснення завдання. Для готовності до дій потрібні знання, уміння, навички, настрої та рішучість виконати ці дії.

Готовність до певного виду діяльності (гра, навчання, праця) передбачає певні мотиви і здібності; - факт, при якому організми краще пристосовуються до асоціювання певних поєднань стимулів та реакцій; - визначає стан готовності до дії як з'єднання чинників, що характеризують різні рівні та сторони готовності. Залежно від умов виконання домінуючої дії може визначитись одна зі сторін готовності до дії.

Для дефінітивно-понятійного аналізу терміна «мовленнєва готовність» розглянуто сутність поняття «мовлення». Мовлення - один із головних процесів людської діяльності, який вивчається лінгвістами, психологами, логопедами, фізіологами, психолінгвістами. Психолінгвісти Т. Ахутіна, Л. Виготський, І. Горелов, М. Жинкін, О. Леонтьєв, Є. Соботович та ін. розглядають мовлення як специфічно ієрархічно організовану діяльність, кінцевий результат мовленнєвої діяльності, тобто вона «включається як складова частина у діяльність більш високого рівня». Згідно досліджень О. Лурії [1, с. 64], мовленнєва діяльність - сукупність мовленнєвих дій, які мають мотив, мету, засоби, способи виконання, установки та результати діяльності. У її структурі виділяють етапи, фази та рівні. Засобом мовленнєвої діяльності є мова як система знаків, орієнтирів, необхідна для діяльності людини в соціальному світі.

Аналіз досліджень науковців - психологів, психолінгвістів щодо значення мовлення засвідчив, що мовлення - системна діяльність, для повноцінного розуміння якого потрібен міждисциплінарний підхід. Таку осучаснену систему вивчення мови та мовлення запропонував відомий клінічний психолог О. Корнєв у своєму дослідженні про ФСММ. За даними дослідника, ФСММ складається з трьох підсистем, кожна з яких самостійна та має свої завдання: семіотична, підсистема програмування та інтерпретації мовленнєвих актів, регуляційна. Саме за допомогою такої моделі ФСММ науковець характеризує мовлення як системну, багатокомпонентну та міждисциплінарну проблему. Сучасна вітчизняна логопедична наука також розглядає проблеми розвитку мовлення взагалі та формування мовленнєвої готовності дітей із порушенням психофізичного розвитку через призму ФСММ (С. Конопляста, С. Соботович, В. Тарасун та ін.).

Отже, аналіз літературних джерел з проблеми готовності дитини до школи показав, що термін «готовність» є складним за структурою, багатокомпонентним психологічним утворенням, яке охоплює всі сфери життя

дитини і відповідно вимагає поділу його на окремі компоненти. Думки вчених щодо змістової складової готовності до школи об'єдналися у розумінні її багатокомпонентності, а розійшлися у трактуванні щодо структурних складових та їх критеріїв. Мовленнєву готовність як окремий самостійний компонент готовності дитини до навчання у школі, психологи не виділяють і сьогодні. Вони розглядають її лише як один із складників інтелектуальної готовності. Не викликає сумніву, що МГШ повинна займати одне з провідних місць серед усіх компонентів готовності дитини до навчання у школі та досліджуватися як системна мультидисциплінарна проблема з урахуванням концепції О. Корнева про ФСММ. Оскільки саме за допомогою мовлення діти взаємодіють з навколишнім світом, спілкуються, а через оволодіння усним та писемним мовленням дитина засвоює всю систему знань.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова Т. Г. Корекція мовленнєвої готовності до шкільного навчання дітей з вадами інтелектуального розвитку. Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка : педагогічні науки. 2010. № 10 (197). Ч. II. С. 151-156.
2. Липа В. В. Общая и коррекционная педагогика о формировании у детей готовности к школьному обучению. Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія : педагогічні науки. 2008. № 12 (151). С. 149-155.
3. Марченко І. С. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення. Логопедія. 2013. № 3. С. 52-56.
4. Никитина М. И. Проблема интеграции детей с особенностями развития. Инновационные процессы в образовании. Интеграция российского и западноевропейского опыта. 1997. № 2. С. 152-155.

ЧЕКАН Оксана Іванівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики

дошкільної освіти,

ДОБРА Катерина Юріївна,

здобувач освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,

Мукачівський державний університет

(м. Мукачево, Україна)

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ
ПРИРОДНИЧИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>